

**School
hopping!**
Σχολικός τουρισμός
στη Δυτική Μακεδονία

Για μαθητές
Γ' Γυμνασίου

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | WEST
MACEDONIA

School hopping!

Σχολικός τουρισμός στη Δυτική Μακεδονία

Ποιος είναι ο σκοπός της δράσης;

Γνωρίζουμε ξανά τη Δυτική Μακεδονία ως προορισμό για όλο τον χρόνο, μέσα από εκπαιδευτικές επισκέψεις και εκδρομές των μαθητριών και των μαθητών της Περιφέρειας, αλλά και άλλων περιοχών

Ποιους αφορά;

Όλες τις μαθήτριες και όλους τους μαθητές στην Ε' και τη ΣΤ' τάξη του δημοτικού, στις Α', Β' και Γ' τάξεις του γυμνασίου και στις Α' και Β' τάξεις του λυκείου, σε όλες τις σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Πώς μπορώ να μάθω περισσότερα;

Αναζητήστε τα ηλεκτρονικά βιβλία (e-books) με λεπτομερείς πληροφορίες για μνημεία, αξιοθέατα, αρχαιολογικούς χώρους, γεώτοπους και άλλα σημεία εκπαιδευτικού ενδιαφέροντος, αλλά και με προτάσεις για γευστικές δοκιμές και μικρές, χρήσιμες συμβουλές αγοράς ή διασκέδασης.

Επίσης, το e-book για επιπρόσθετους ψυχαγωγικούς και εκπαιδευτικούς προορισμούς, αλλά και ακόμη ένα e-book με προτεινόμενες τριήμερες εκδρομές στη Δυτική Μακεδονία.

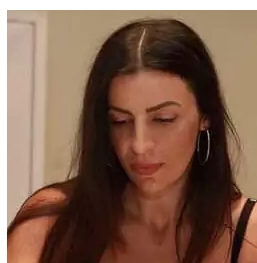
Ας γνωρίσουμε ξανά τον τόπο μας!

Μια πρωτοβουλία της Αντιπεριφέρειας Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος, σε συνεργασία με την Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Πολυτίμη Φαρμάκη
Αντιπεριφερειάρχης Τουρισμού,
Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Όλγα Πουταχίδου
Αντιπεριφερειάρχης
Παιδείας & Αθλητισμού
Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Τ. 24610 52629 E. p.farmaki@pdm.gov.gr

Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού
Τ. 24610 52653 E. o.poutachidou@pdm.gov.gr

© Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

School hopping!
Σχολικός τουρισμός
στη Δυτική Μακεδονία

02-03

Δυτική Μακεδονία: Εκεί όπου η μάθηση γίνεται εμπειρία

Με τη δράση αυτή συναντιούνται δύο Αντιπεριφέρειες, για να προβάλλουν τον πολιτισμό, τα μνημεία, τους αρχαιολογικούς χώρους και το φυσικό περιβάλλον της Δυτικής Μακεδονίας, μέσω του σχολικού τουρισμού. Ο στόχος είναι κυρίως εκπαιδευτικός, αλλά και ψυχαγωγικός,

αφενός για να γνωρίσουν οι μαθητές της Δυτικής Μακεδονίας τον τόπο τους και αφετέρου για να φιλοξενήσουμε τους μαθητές της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης απ' όλη την Ελλάδα.

Σας καλωσορίζουμε, λοιπόν, εκπαιδευτικούς και μαθητές, στη Δυτική Μακεδονία: εκεί όπου η μάθηση γίνεται εμπειρία.

Γιώργος Αμανατίδης
Περιφερειάρχης Δυτικής Μακεδονίας

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | WEST
MACEDONIA

Περιφερειακή
Ενότητα
Γρεβενών

ΜΝΗΜΕΙΟ ΑΝΝΙΤΣΑΣ

Το Μνημείο Αννίτσας είναι ένα επιβλητικό μνημείο, αφιερωμένο στους πεσόντες αξιωματικούς και οπλίτες των Γρεβενών που αντιμετώπισαν νικηφόρα την 3η ορεινή ιταλική μεραρχία αλпинιστών («Τζούλια») τον Νοέμβριο του 1940.

Βρίσκεται σε υψόμετρο 1.728 μ., στο ύψωμα Αννίτσα του όρους Λύγκος, μεταξύ των κοινοτήτων Φιλιππαίων και Σαμαρίνας. Πρόκειται για εντυπωσιακό σύμπλεγμα μνημείου και μαρμάρινων πλακών, η ανέγερση του οποίου πραγματοποιήθηκε το 1982 από τον Σύνδεσμο Τραυματιών Οπλιτών Γρεβενών, στο σημείο που αποτέλεσε το κέντρο της αντεπίθεσης του ελληνικού στρατού.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΓΡΕΒΕΝΩΝ

Στο Κέντρο Πολιτισμού της πόλης των Γρεβενών φιλοξενείται λαογραφική συλλογή με εκθέματα δύο και πλέον αιώνων, που ταξιδεύουν τον επισκέπτη σε μια μακρινή καθημερινότητα και έναν διαφορετικό τρόπο ζωής του παρελθόντος. Μέρος των εκθεμάτων αποτελούν αντικείμενα καθημερινής χρήσης (σκεύη κατασκευασμένα από διάφορα υλικά, όπως γυαλί, πηλό, χαλκό, μπρούντζο, μαχαίρια), αλλά και υφαντά, φορεσιές και γεωργοκτηνοτροφικά εργαλεία. Στη συλλογή εκτίθενται, ακόμη, πορσελάνες, έγγραφα και αντικείμενα της επιφανούς γρεβενιώτικης οικογένειας Μπούσιου, ενώ σε εξωτερική αίθουσα παρουσιάζεται το γρεβενιώτικο αστικό δωμάτιο. Σε διπλανή αίθουσα φιλοξενείται συλλογή έργων του ντόπιου καλλιτέχνη Δημήτριου Αγοραστή. Η συλλογή αποτελείται από δώδεκα συνθέσεις σκαλισμένες σε ξύλο, ένα υλικό που αφθονεί στην περιοχή.

Για περισσότερες πληροφορίες:
Δήμος Γρεβενών Τ. 24623 50830

Φωτογραφία: Περικλής Μεράκος.

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | WEST
MACEDONIA

Περιφερειακή
Ενότητα
Καστοριάς

ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ

Στο χωριό Μελάς της Καστοριάς βρίσκεται η ιστορική οικία όπου το 1904 έπεσε ο Παύλος Μελάς, αγωνιστής-σύμβολο του Μακεδονικού Αγώνα. Το διώροφο κτίσμα αποτελεί αντιπροσωπευτικό δείγμα της τοπικής αρχιτεκτονικής των Κορεστέων, με την πλινθόκτιστη τοιχοποιία του με το κόκκινο χρώμα να ενσωματώνεται αρμονικά στο τοπίο. Στο μουσείο εκτίθενται όπλα από την περίοδο του Μακεδονικού Αγώνα, στολές

Μακεδονομάχων και φωτογραφίες που αποτυπώνουν τις μορφές των αγωνιστών που έδρασαν στις περιοχές της Καστοριάς και της Φλώρινας, κρατώντας ζωντανή την ιστορική μνήμη. Η οικία έχει χαρακτηριστεί διατηρητέο μνημείο ως σημείο ιστορικής σημασίας για τον Μακεδονικό Αγώνα, συνεχίζοντας να αποτελεί σύμβολο μνήμης για τις επόμενες γενιές.

Για περισσότερες πληροφορίες:
Τ. 24670 84554

School hopping!
Σχολικός τουρισμός
στη Δυτική Μακεδονία

10-11

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

Το Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα Καστοριάς στεγάζεται στο αρχοντικό Πηχεών, που βρίσκεται στην παραδοσιακή συνοικία Ντολτσό. Το αρχοντικό αποτέλεσε κατοικία του εκπαιδευτικού και αγωνιστή Αναστασίου Πηχεών, ενώ σε αυτό εκτυλίχθηκαν σημαντικές στιγμές από τη δράση της νέας Φιλικής Εταιρίας στο τέλος του 19ου αιώνα. Το μουσείο άνοιξε τις πύλες του το 2010. Σήμερα στους χώρους του φιλοξενούνται εκθέματα που περιλαμβάνουν κειμήλια απογόνων Μακεδονομάχων, φωτογραφίες από την πρώιμη φάση και την περίοδο του Μακεδονικού Αγώνα, στολές Μακεδονομάχων αγωνιστών και παραδοσιακές καστοριανές στολές. Στο μουσείο υπάρχει αίθουσα έρευνας και τεκμηρίωσης τοπικής ιστορίας, καθώς και αίθουσα χαρτών (με τον παλαιότερο χάρτη να χρονολογείται από το 1550), ενώ λειτουργεί και δανειστική βιβλιοθήκη με περισσότερους από 2.500 τίτλους βιβλίων. Το μουσείο αναδεικνύει τον σημαντικό ρόλο της Καστοριάς ως κέντρου επιχειρήσεων στη Δυτική Μακεδονία κατά την κρίσιμη περίοδο πριν από τους Βαλκανικούς Πολέμους.

Για περισσότερες πληροφορίες:

T. 24670 21144 W. <https://sfmma.gr> E. sfmmagona@hotmail.gr

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | WEST
MACEDONIA

ΠΑΡΚΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΜΦΙΛΙΩΣΗΣ

Το Πάρκο Εθνικής Συμφιλίωσης βρίσκεται στην περιοχή Λιβάδια Κοτύλης, σε υψόμετρο 1.455 μ. Το κτηριακό του συγκρότημα περιλαμβάνει ξενώνα, αίθουσες εκθέσεων, βιβλιοθήκη με 1.500 τίτλους και καφέ-εστιατόριο. Δύο μόνιμες εκθέσεις προσφέρουν στους επισκέπτες μια πολυδιάστατη προσέγγιση της ιστορίας και της φύσης του Γράμμου. Η ιστορική έκθεση καλύπτει γεγονότα από τον Μακεδονικό Αγώνα έως τον Εμφύλιο Πόλεμο, με έμφαση στην τελευταία σύγκρουση, που έχει αφήσει βαθιά σημάδια στη συλλογική μνήμη. Μέσα από φωτογραφίες, χάρτες

και αρχειακό υλικό αποτυπώνεται η ατμόσφαιρα της εποχής, μεταφέροντας τους επισκέπτες στο κλίμα και τα γεγονότα που σημάδεψαν εκείνη την περίοδο. Παράλληλα, η περιβαλλοντική έκθεση προβάλλει τη μοναδική χλωρίδα και πανίδα του Γράμμου, προσφέροντας στους επισκέπτες μια ολοκληρωμένη εικόνα του φυσικού πλούτου της περιοχής. Με εκθέσεις, συνέδρια και εκπαιδευτικά προγράμματα, το πάρκο λειτουργεί ως ένα ζωντανό κέντρο γνώσης και εμπειρίας, ενισχύοντας τη σύνδεση με την ιστορία και το περιβάλλον του τόπου.

Για περισσότερες πληροφορίες:

T. 24670 21853 W. <https://www.grammos-pes.gr>

School hopping!
Σχολικός τουρισμός
στη Δυτική Μακεδονία

12-13

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ -ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΝΕΡΑΝΤΖΗ (ΝΕΡΑΤΖΗ) ΑΪΒΑΖΗ

Το Λαογραφικό Μουσείο Καστοριάς στεγάζεται στο αρχοντικό Νεράντζη Αϊβάζη, στη συνοικία Ντολτσό. Το αρχοντικό διατηρεί την αυθεντική διαρρύθμιση των επίπλων και των αντικειμένων στον χώρο και τον πλούσιο, φανταχτερό ζωγραφικό διάκοσμό του, προσφέροντας πλήρη εικόνα της ζωής μιας αρχοντικής οικογένειας της εποχής. Στο ισόγειο (κατώι) υπάρχει εσωτερική, πλακόστρωτη αυλή με βοηθητικούς χώρους και έξοδο προς την αυγατή (εξωτερικός χώρος του αρχοντικού που επικοινωνούσε με τη λίμνη), όπου βρίσκεται το χαγιάτι (μαγειρείο). Το μεσοπάτωμα διαθέτει δύο τμήματα: το ανατολικό, όπου βρίσκεται ένα χειμερινό δωμάτιο, και το δυτικό, που φιλοξενεί ένα εργαστήριο γουναρικής με παραδοσιακά εργαλεία, συμπεριλαμβανομένης της πρώτης μηχανής γουναρικής. Στον όροφο βρίσκονται οι οντάδες, η καλή κάμαρα με το πατάρι και τον αργαλειό, καθώς και το λιακωτό (δηλαδή, ο στεγασμένος εξώστης). Ξεχωρίζει το κίосκι-δοξάτο με πολύχρωμα βιτρό, χώρος οικογενειακών και φιλικών συναθροίσεων.

Για περισσότερες πληροφορίες:
Τ. 24670 28603

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | WEST
MACEDONIA

ΕΝΔΥΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ-ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΑΔΕΛΦΩΝ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

Το Ενδυματολογικό Μουσείο στεγάζεται στο αρχοντικό Αδελφών Εμμανουήλ, στην παραδοσιακή συνοικία Ντολτσό της Καστοριάς. Εκεί, φιλοξενείται πλούσια συλλογή αυθεντικών παραδοσιακών ενδυμάτων και κοσμημάτων από την Καστοριά και τον ευρύτερο ελλαδικό χώρο, δίνοντας την ευκαιρία στον επισκέπτη να γνωρίσει πώς οι εκάστοτε εποχές διαμόρφωναν τον ενδυματολογικό κώδικα. Στον πρώτο όροφο εκτίθενται παραδοσιακές φορεσιές από διάφορες περιοχές της Ελλάδας και στον δεύτερο όροφο οι παραδοσιακές φορεσιές της πόλης της Καστοριάς, που διακρίνονται για

τα ακριβά υφάσματα από τα οποία είναι κατασκευασμένες και τη χαρακτηριστική, χρυσή φούντα του γυναικείου φεσιού και τη μαύρη του ανδρικού. Ανάμεσα στα εκθέματα ξεχωρίζει η σπάνια συλλογή παιδικών-βρεφικών μεταξωτών ενδυμάτων, η οποία αποτελεί απόδειξη της δεξιοτεχνίας και της πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής. Μέσα από την περιήγηση στους χώρους και τα εκθέματα του μουσείου, αποτυπώνεται ο πλούτος και ο κοσμοπολίτικος τρόπος ζωής των καστοριανών εμπόρων και οι επιρροές τους από τις επαφές τους με την Ευρώπη και τον υπόλοιπο κόσμο.

Για περισσότερες πληροφορίες:

T. 24670 28603, 697 325 9113

W. <https://endmouskas.gr/>

School hopping!
Σχολικός τουρισμός
στη Δυτική Μακεδονία

14-15

ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΤΣΙΑΤΣΙΑΠΑ

Το Αρχοντικό Τσιατσιαπά, στη συνοικία Απόζαρι της Καστοριάς, χτίστηκε το 1754, σύμφωνα με ανάγλυφη επιγραφή σε γωνιόλιθο της νοτιοδυτικής γωνίας του. Αρχικός ιδιοκτήτης ήταν ο άρχοντας Μόραλης, ενώ αργότερα η ιδιοκτησία πέρασε στον ευεργέτη και άρχοντα Δ. Τσιατσιαπά. Είναι το μοναδικό σωζόμενο τριώροφο αρχοντικό με ορθογωνική κάτοψη και τονισμένο οριζόντιο άξονα. Το ισόγειο και το μεσοπάτωμα είναι από αργολιθοδομή, ενώ οι όροφοι έχουν ξυλόπνηκτη κατασκευή. Βασικά τυπολογικά χαρακτηριστικά του είναι ο

ανοιχτός, ξύλινος εξώστης, ο δοξάτος (χώρος υποδοχής), καθώς και τα σαχνισιά (αρχιτεκτονικές προεξοχές). Στον δεύτερο όροφο διατηρείται ο πλούσιος διάκοσμος του 1798, με ξυλόγλυπτες και ζωγραφισμένες επιφάνειες στους τοίχους και τις ξύλινες κατασκευές. Ο ζωγραφικός διάκοσμος συνδυάζει στοιχεία της δυτικοευρωπαϊκής και της ανατολίτικης τέχνης, με επιρροές από το μπαρόκ και το ροκοκό και τα σουλτανικά ανάκτορα της Κωνσταντινούπολης. Το αρχοντικό έχει ανακαινιστεί και διατηρείται σε καλή κατάσταση.

Για περισσότερες πληροφορίες:
Τ. 24670 28150, 24670 26781

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | WEST
MACEDONIA

Περιφερειακή
Ενότητα
Κοζάνης

ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΒΟΥΡΚΑ

Το Αρχοντικό Γρηγορίου Βούρκα είναι ένα από τα ελάχιστα εναπομείναντα δείγματα κοσμικής αρχιτεκτονικής της Κοζάνης της οθωμανικής περιόδου. Η ανέγερση του αρχοντικού, σύμφωνα με τη λίθινη επιγραφή που είναι εντοιχισμένη στον εξωτερικό τοίχο της πρόσοψής του, ολοκληρώθηκε στις 10 Ιουνίου 1743, ενώ η ίδια χρονολογία (1743) σημειώνεται και στο εσωτερικό του αρχοντικού - και, συγκεκριμένα, ως διακόσμηση στην ξύλινη εσωτερική πόρτα του αρχοντικού.

Το αρχοντικό είναι γνωστό με το όνομα του ιδιοκτήτη του 20ού αιώνα, Γρηγορίου Βούρκα, ενώ αρχικά ανήκε στον Δημήτριο Μήσιου Νετιάνη. Δέχτηκε παρεμβάσεις τη δεκαετία του 1950-60 από τους ιδιοκτήτες του, κυρίως στον κάτω όροφο, και έχασε μέρος του διάκοσμού του. Σήμερα διασώζεται ο περίβολος και η αυλή του οικήματος, οι ξύλινες διακοσμημένες οροφές και οι μουσάντρες του εσωτερικού του κτηρίου.

Για περισσότερες πληροφορίες:

T. 24610 25903 E. efakoz@culture.gr

School hopping!

Σχολικός τουρισμός
στη Δυτική Μακεδονία

18-19

ΚΟΒΕΝΤΑΡΕΙΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΟΖΑΝΗΣ

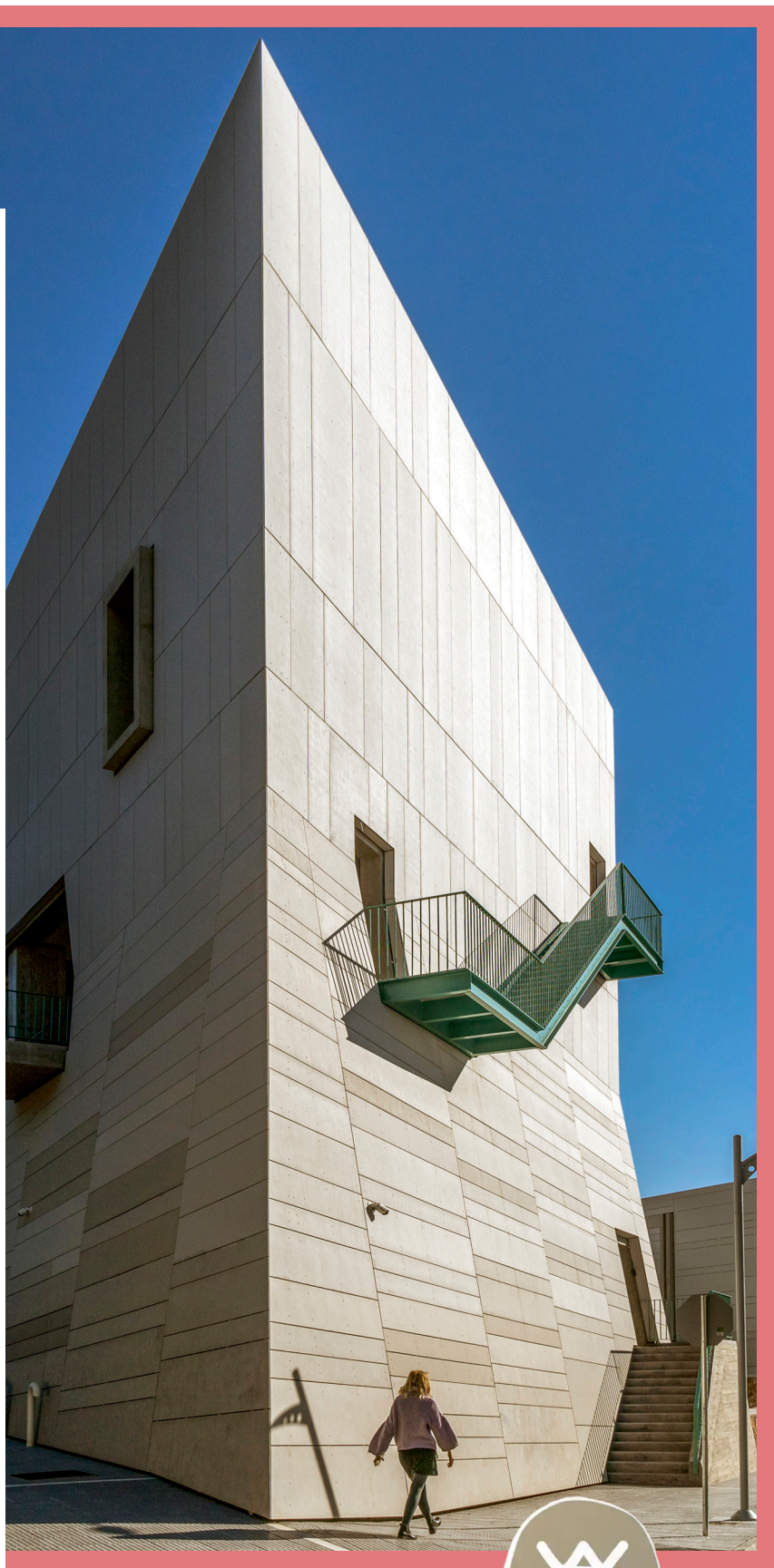
Η Κοβεντάρειος Δημοτική Βιβλιοθήκη Κοζάνης (ΚΔΒΚ) αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους πολιτιστικούς και πνευματικούς θεσμούς της Ελλάδας, με ιστορία που ανάγεται στον 17ο αιώνα. Στεγάζεται σε εντυπωσιακό σχεδιαστικά κτήριο στο κέντρο της πόλης και λειτουργεί ως ζωντανό κέντρο γνώσης, έρευνας και πολιτισμού για την ευρύτερη περιοχή. Η βιβλιοθήκη διαθέτει πλούσια συλλογή που αριθμεί πάνω από 153.000 τεκμήρια, ανάμεσα στα οποία περιλαμβάνονται σπάνια χειρόγραφα, ιστορικά αρχεία και έντυπα μεγάλης επιστημονικής και πολιτιστικής αξίας. Στους δύο ορόφους του κτηρίου λειτουργούν αναγνωστήρια, ενώ σημαντική είναι και η ύπαρξη εκθεσιακού-μουσειακού χώρου, ο οποίος φιλοξενεί μοναδικά τεκμήρια και συλλογές, όπως παλαιοχριστιανικά ευρήματα και εκδόσεις που χρονολογούνται από το 1494. Ξεχωριστή θέση ανάμεσα στα εκθέματα κατέχει το αντίγραφο της Χάρτας του Ρήγα Φεραίου (του 18ου αιώνα), ένα από τα πιο σπάνια και ιστορικά ντοκουμέντα της νεοελληνικής ιστορίας. Σήμερα η ΚΔΒΚ συμμετέχει ενεργά στην εκπαιδευτική και κοινωνική ζωή της κοινότητας, οργανώνοντας δράσεις, προγράμματα και εκδηλώσεις για όλες τις ηλικίες.

Για περισσότερες πληροφορίες:

T. 24610 49319 W. https://www.kozlib.gr/kozlib_new

E. protocollodpang@cityofkozani.gov.gr

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | WEST
MACEDONIA

ΙΣΤΟΡΙΚΟ-ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ & ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΜΟΥΣΕΙΟ

Το Ιστορικό, Λαογραφικό & Φυσικής Ιστορίας Μουσείο Κοζάνης ιδρύθηκε το 1969 από τον Σύνδεσμο Γραμμάτων και Τεχνών Ν. Κοζάνης και από το 1992 στεγάζεται σε πολυώροφο κτήριο παραδοσιακής μακεδονίτικης αρχιτεκτονικής στο κέντρο της πόλης. Σε έξι θεματικά επίπεδα, ο επισκέπτης «ταξιδεύει» από την προϊστορική εποχή μέχρι και τις μέρες μας, μέσα από εκθέματα φυσικής ιστορίας, λαογραφίας και πολιτιστικής κληρονομιάς. Με αφετηρία το υπόγειο, όπου εκτίθενται απολιθώματα, ορυκτά, έντομα και ζώα, αλλά και περίεργα δημιουργήματα της φύσης, ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία ανεβαίνοντας στους ορόφους να γνωρίσει πτυχές της

αγροτικής και κτηνοτροφικής ζωής, να περιδιαβεί ένα σοκάκι αλλοτινών χρόνων με τα μικρομάγαζα της αγοράς (όπως του χρυσικού, του πεταλωτή, του τενεκετζή και του χαλκουργού) και στη συνέχεια, στο χοροστάσι του μουσείου, να θαυμάσει μια μεγάλη συλλογή από εντυπωσιακές, αυθεντικές, παραδοσιακές φορεσιές. Η διαδρομή ολοκληρώνεται με τη γνωριμία με την οικογενειακή ζωή, όπως αυτή ζωντανεύει μέσα από τις αναπαραστάσεις δωματίων παλιών κοζανίτικων αρχοντικών από τον 17ο έως και τον 20ό αιώνα. Σκοπός του μουσείου είναι να προσφέρει γνώση, να αναδείξει την τοπική ιστορία και να διατηρήσει ζωντανή τη συλλογική μνήμη.

Για περισσότερες πληροφορίες:

T. 24610 33978 W. <https://mouseio-kozanis.gr/>

E. info@mouseio-kozanis.gr

School hopping!

Σχολικός τουρισμός
στη Δυτική Μακεδονία

20-21

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΙΑΤΙΣΤΑΣ

Το Εκκλησιαστικό Μουσείο Σιάτιστας βρίσκεται στον πρώτο όροφο του νεόκτιστου κτηρίου στον περίβολο του μητροπολιτικού μεγάρου. Το μουσείο φιλοξενεί μια πλούσια συλλογή εκθεμάτων με εικόνες, ξυλόγλυπτα, αντικείμενα μικροτεχνίας, άμφια, βιβλία και χειρόγραφα, που έχουν συγκεντρωθεί από ναούς και μοναστήρια της ευρύτερης περιοχής. Ανάμεσα στα εκθέματα ξεχωρίζουν εικόνες από τον 16ο έως τον 19ο αιώνα, που αναδεικνύουν την καλλιτεχνική και πνευματική σχέση της Σιάτιστας με γνωστά καλλιτεχνικά κέντρα,

όπως η Κωνσταντινούπολη, η Βενετία και τα Επτάνησα. Η συλλογή περιλαμβάνει, επίσης, αντικείμενα μικροτεχνίας, όπως ένα κάλυμμα Ευαγγελίου με κείμενο τυπωμένο το 1590, καθώς και βιβλία και χειρόγραφα θεολογικού και φιλοσοφικού περιεχομένου, τυπωμένα σε τυπογραφεία της Κωνσταντινούπολης και της Βενετίας. Το μουσείο, που λειτουργεί υπό την αιγίδα της Ιεράς Μητρόπολης Σισανίου και Σιατίστης, έχει στόχο να εξοικειώσει τους επισκέπτες με την εκκλησιαστική τέχνη και να αναδείξει την πλούσια πολιτιστική και καλλιτεχνική κληρονομιά της περιοχής.

Για περισσότερες πληροφορίες:

T. 24650 21204 E. info@imsiatistis.gr

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος

Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | WEST
MACEDONIA

ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΔΟΛΓΚΗΡΑ, ΣΙΑΤΙΣΤΑ

Το Αρχοντικό Δόλγκηρα στη Σιάτιστα αποτελεί σπουδαίο δείγμα αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς. Χρονολογείται στην περίοδο 1700-1730, ενώ ο ζωγραφικός διάκοσμος φιλοτεχνήθηκε το 1840 από λαϊκούς ζωγράφους, ύστερα από πρόσκληση του επιφανούς εμπόρου Δημητρίου Δόλγκηρα. Μετά την ανακαίνιση του 2003 λειτουργεί ως Λαογραφικό Μουσείο υπό τον Μορφωτικό Πολιτιστικό Σύλλογο «Μαρκίδες Πούλιου», φιλοξενώντας αντικείμενα άνω των 200 ετών που συγκεντρώθηκαν από δωρεές Σιατιστινών απ' όλο τον κόσμο. Στο ισόγειο ο επισκέπτης συναντά αποθηκευτικούς χώρους με παλαιά σκεύη και τον χειμωνιάτικο οντά με τζάκι και βαριά στρωσίδια. Στον επάνω όροφο δεσπόζουν η ζωφόρος με σκηνές κυνηγιού, το περίτεχνο εικονοστάσι, τα δωμάτια υποδοχής και η κρεβατοκάμαρα με ασπροκεντήματα και την παραδοσιακή «Καλημέρα». Ο καφέ-οντάς ξεχωρίζει με κασέλες, κεντήματα και τη λαμπρή γυναικεία φορεσιά της Σιάτιστας, ενώ στον μπας-οντά εντυπωσιάζουν τα μεντερλίκια με τις κόκκινες φλοκάτες και τα ολόλευκα μαξιλάρια. Οι πλούσιες τοιχογραφίες με γιρλάντες, πουλιά, ζώα, ανθοδοχεία και φανταστικά τοπία ολοκληρώνουν την εμπειρία, καθιστώντας το κτήριο αληθινό κόσμημα της Σιάτιστας.

Για περισσότερες πληροφορίες:

T. 697 261 7263 W. <https://markides.gr>

E. info@markides.gr

School hopping!
Σχολικός τουρισμός
στη Δυτική Μακεδονία

ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΤΗΣ ΠΟΥΛΚΩΣ

Το αρχοντικό της Πούλκως, στη συνοικία Γεράνεια της Σιάτιστας, άρχισε να χτίζεται το 1754 και η τοιχογραφική του διακόσμηση ολοκληρώθηκε το 1759, όπως δείχνουν οι σχετικές επιγραφές. Ύστερα από διαδοχικές αλλαγές ιδιοκτητών, το αρχοντικό περιήλθε στην Ελένη Πουλκίδη (Πούλκω), από την οποία πήρε το όνομά του. Το Αρχοντικό της Πούλκως διαθέτει μεγάλη πλακοστρωμένη αυλή με πηγάδι, μαρμάρινες βάσεις πέργολας και παράσπιτο για φιλοξενία προσωπικού ή συγγενών. Στο ισόγειο βρίσκονται η «εμπατή» (η μικρή εσωτερική αυλή), το κελάρι για το κρασί, τα μαγειρικά σκεύη και τα εργαλεία. Από εκεί, σκάλα οδηγεί στο μεσοπάτωμα με τον χειμερινό οντά, την κουζίνα, το μεγάλο τζάκι και τους χώρους ύφανσης. Ο όροφος («ανώι»), θερινός χώρος διαμονής, οργανώνεται γύρω από τη σάλα, με υπερυψωμένο χώρο για ορχήστρα, καλούς οντάδες με μιντέρια και σαχνισιά, κρυφή εσωτερική τουαλέτα και επιπλέον δωμάτια με τζάκια. Το αρχοντικό φέρει εξαιρετικό ζωγραφικό διάκοσμο (με λουλούδια, καράβια, αραβουργήματα κ.ά.), εντυπωσιακά ξυλόγλυπτα, εφυαλωμένα κεραμικά πλακίδια και βιτρό. Εξαιρετική είναι η παράσταση της Κωνσταντινούπολης, πόλης-σύμβολο για τους υπόδουλους Έλληνες, ενώ εκπληκτικής τέχνης είναι και οι γύψινες και λιθανάγλυφες διακοσμήσεις στα τζάκια του αρχοντικού. Αυτά, σε συνδυασμό με τα αρχιτεκτονικά του χαρακτηριστικά, το καθιστούν ένα από τα ωραιότερα αρχοντικά της πόλης, αλλά και γενικότερα της Δυτικής Μακεδονίας, εξαιρετικό δείγμα της κοσμικής αρχιτεκτονικής της εποχής του.

Για περισσότερες πληροφορίες:

T. 24650 21352

Φωτογραφία: Περικλής Μεράκος.

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | WEST
MACEDONIA

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ, ΧΡΩΜΙΟ

Το Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα βρίσκεται στο όρος Βούρινος, πάνω από το χωριό Χρώμιο της Κοζάνης. Αποτελεί έναν μοναδικό χώρο ιστορικής μνήμης, αφιερωμένο στην Επανάσταση του 1878, το πρώτο επαναστατικό κίνημα στη Δυτική Μακεδονία. Στους υπαίθριους χώρους του μουσείου βρίσκονται προτομές αγωνιστών, το μνημείο πεσόντων, αλλά και το αναστηλωμένο εκκλησάκι του Αγίου Νικολάου, όπου ο ιερέας είχε ευλογήσει τα όπλα των αγωνιστών της εξέγερσης. Στο

κτήριο του μουσείου παρουσιάζονται αυθεντικά εκθέματα, όπως ιστορικά ενθυμήματα, γκραβούρες, φωτογραφίες, έγγραφα και ντοκουμέντα της εποχής, στοιχεία που φωτίζουν τον ρόλο της περιοχής κατά την κρίσιμη ιστορική περίοδο. Ο περιβάλλον χώρος λειτουργεί και ως χώρος αναψυχής με λιθόστρωτα δρομάκια, βρύσες και γέφυρες, προσφέροντας τη δυνατότητα ξεκούρασης σε ένα φυσικό περιβάλλον, ιδανικό για οικογένειες, σχολεία και ομάδες επισκεπτών.

Για περισσότερες πληροφορίες:
Τ. 24610 33978

School hopping!
Σχολικός τουρισμός
στη Δυτική Μακεδονία

ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΜΑΛΙΟΓΚΑ, ΣΙΑΤΙΣΤΑ

Το αρχοντικό του Νικολάου και της Δέσπως Μαλιόγκα, στη Σιάτιστα Κοζάνης, χτισμένο το 1759, αποτελεί ιστορικό διατηρητέο μνημείο και αντιπροσωπευτικό δείγμα της αρχιτεκτονικής και ζωγραφικής παράδοσης της Δυτικής Μακεδονίας. Το διώροφο κτήριο περιλαμβάνει ισόγειο, όροφο, ημιυπαίθριο χώρο και κατώι. Ο τοιχογραφικός του διάκοσμος, που χρονολογείται από το 1844, είναι πλούσιος σε γεωμετρικά σχέδια, φυτικά μοτίβα και παραστάσεις ζώων, πόλεων και προσωπικοτήτων, όπως ο τσάρος

Νικόλαος Α', ο Ρήγας Φεραίος και ο Όθωνας. Η είσοδος του αρχοντικού οδηγεί σε πλακοστρωμένη αυλή, ενώ το εσωτερικό διαθέτει πέντε δωμάτια στο ισόγειο, μία σάλα και δωμάτια με τζάκι στον όροφο. Ξεχωριστή είναι η παράσταση της Φρανκφούρτης, εμπνευσμένη από χαλκογραφία του Γιόχαν Μπαλτάσαρ Προμπστ, που πιθανώς έφεραν Σιατιστινοί ταξιδιώτες από την Ευρώπη. Το αρχοντικό είναι επισκέψιμο, προσφέροντας μια μοναδική εμπειρία στον επισκέπτη.

Για περισσότερες πληροφορίες:
Τ. 24650 21799

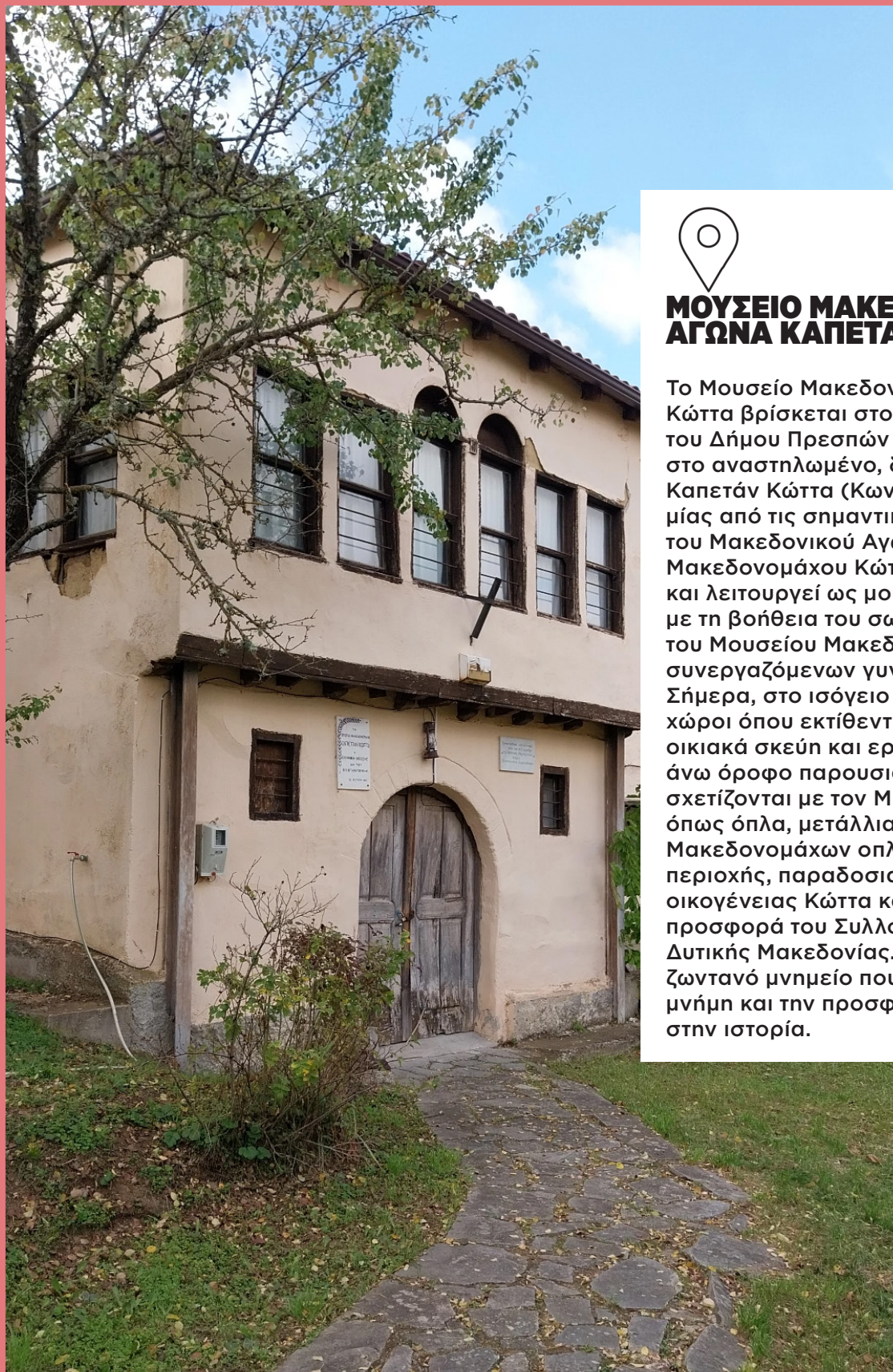
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | WEST
MACEDONIA

Περιφερειακή
Ενότητα
Φλώρινας

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ ΚΑΠΕΤΑΝ ΚΩΤΤΑ

Το Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα Καπετάν Κώττα βρίσκεται στο χωριό Κώττας του Δήμου Πρεσπών και στεγάζεται στο αναστηλωμένο, διώροφο σπίτι του Καπετάν Κώττα (Κωνσταντίνου Χρήστου), μίας από τις σημαντικότερες μορφές του Μακεδονικού Αγώνα. Το σπίτι του Μακεδονομάχου Κώττα αναστηλώθηκε και λειτουργεί ως μουσείο από το 1995, με τη βοήθεια του σωματίου «Οι φίλοι του Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα» και συνεργαζόμενων γυναικείων σωματείων. Σήμερα, στο ισόγειο υπάρχουν πέντε χώροι όπου εκτίθενται παραδοσιακά οικιακά σκεύη και εργαλεία, ενώ στον άνω όροφο παρουσιάζονται εκθέματα που σχετίζονται με τον Μακεδονικό Αγώνα, όπως όπλα, μετάλλια, φωτογραφίες Μακεδονομάχων οπλαρχηγών της περιοχής, παραδοσιακές φορεσιές της οικογένειας Κώττα και μια βιβλιοθήκη, προσφορά του Συλλόγου Γυναικών Δυτικής Μακεδονίας. Πρόκειται για ένα ζωντανό μνημείο που κρατά άσβεστη τη μνήμη και την προσφορά της περιοχής στην ιστορία.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ - ΛΕΣΧΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

Το Λαογραφικό Μουσείο της Λέσχης Πολιτισμού Φλώρινας στεγάζεται στο διατηρητέο νεοκλασικό κτήριο του πρώην ξενοδοχείου «Διεθνές», στην καρδιά της πόλης. Στο μουσείο φιλοξενείται λαογραφική συλλογή που παρουσιάζει την καθημερινή ζωή και τις παραδόσεις της περιοχής μέσα από τις θεματικές ενότητες «Μελισσοκομία», «Γη και φύση», «Σπίτι και διατροφή», «Παραδοσιακά επαγγέλματα και εκθέματα από τεχνίτες της Φλώρινας», «Υφαντική και ενδυμασία», αλλά και τη μοναδική τέχνη της κηροπλεκτικής, που έχει πλέον εκλείψει. Επιπλέον, περιλαμβάνει μικρότερες θεματικές, όπως μουσική και χορός, σύγχρονα εκθέματα και εκπαίδευση. Τα εκθέματα και οι φωτογραφίες προσφέρουν στους επισκέπτες ένα ταξίδι στο παρελθόν, φέρνοντάς τους σε επαφή με την παράδοση, τον τρόπο ζωής και την ιστορία.

Για περισσότερες πληροφορίες:

T. 23850 22277 E. folkloremuseumflorina@gmail.com

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | WEST
MACEDONIA

Οδηγός Ο παράδεισος των foodies

Περιφερειακή ενότητα Γρεβενών

**Τι μπορείτε
να απολαύσετε:**

- 🍴🍷 Ανεβατό
- 🍴🍷 Κασέρι
- 🍴🍷 Κοκορέτσι
- 🍴🍷 Κοντοσούβλι
- 🍴🍷 Μανιταρό-
πιτα
- 🍴🍷 Μανιταρό-
σουπα
- 🍴🍷 Ριζότο
με μανιτάρια
- 🍴🍷 Τρούφα
(μανιτάρι)
- 🍴🍷 Φέτα
- 🍴🍷 Μέλι

Φωτογραφίες:
Γιώργος Ζαρζώνης, Περικλής Μεράκος.

School hopping!
Σχολικός τουρισμός
στη Δυτική Μακεδονία

Περιφερειακή ενότητα Καστοριάς

**Τι μπορείτε
να απολαύσετε:**

- 🍴🍷 Αρμιόπιτα
- 🍴🍷 Γριβάδι
- 🍴🍷 Γουλιανός
- 🍴🍷 Σαρμάδες
- 🍴🍷 Πέστροφα
- 🍴🍷 Καβουρμάς
σαγανάκι
- 🍴🍷 Ισλί
- 🍴🍷 Τραχανόπιτα

Φωτογραφίες:
Περικλής Μεράκος.

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | WEST
MACEDONIA

Περιφερειακή ενότητα Κοζάνης

**Τι μπορείτε
να απολαύσετε:**

- 🍴🍴 Γιαπράκια
- 🍴🍴 Ζεματιστοί
κουραμπιέδες
- 🍴🍴 Κιχί
- 🍴🍴 Μανούρι
- 🍴🍴 Παραδοσιακές
πίτες
της περιοχής
- 🍴🍴 Σαλιάρια
- 🍴🍴 Τουλούμπες
- 🍴🍴 Μέλι
- 🍴🍴 Ριζότο
με κρόκο
Κοζάνης

Φωτογραφίες:
Περικλής Μεράκος, Δήμος Βοΐτου.

School hopping!
Σχολικός τουρισμός
στη Δυτική Μακεδονία

34-35

Περιφερειακή ενότητα Φλώρινας

**Τι μπορείτε
να απολαύσετε:**

- 🍴 Αϊβάρ
- 🍴 Γριβάδι
- 🍴 Κεμπάπια
- 🍴 Κεφτεδάκια
μακάλο
- 🍴 Ξινό νερό
- 🍴 Πέστροφα
- 🍴 Πιπεριές
Φλωρίνης
- 🍴 Τσιρόνια
- 🍴 Φασολάδα
- 🍴 Φασόλια
φούρνου
- 🍴 Φλωρινέλα

Φωτογραφίες:
Περικλής Μεράκος.

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας
Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ | WEST
MACEDONIA

Wish list
**Να μην ξεχάσω
όταν βρεθώ...**

ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΧΑΣΩ, ΟΤΑΝ ΒΡΕΘΩ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΡΕΒΕΝΩΝ:

- Ⓐ Να δοκιμάσω (και να αγοράσω) μανιτάρια (και όχι μόνον ένα είδος).
- Ⓐ Να πάω για σκι και snowboard στο Χιονοδρομικό Κέντρο της Βασιλίτσας.
- Ⓐ Να επισκεφτώ τον Βενέτικο ποταμό και να κάνω ράφτινγκ.
- Ⓐ Να δοκιμάσω και να αγοράσω παραδοσιακά τυριά. Κυρίως μπάτζο και φέτα.
- Ⓐ Να φωτογραφηθώ στα παραδοσιακά πέτρινα γεφύρια των Γρεβενών.

ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΧΑΣΩ, ΟΤΑΝ ΒΡΕΘΩ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ:

- Ⓐ Να κάνω βαρκάδα στη λίμνη Ορεστιάδα.
- Ⓐ Να επισκεφτώ το σπήλαιο του Δράκου.
- Ⓐ Να ψάξω γούνες στα τοπικά μαγαζιά και να πάρω ένα μικρό δωράκι.
- Ⓐ Να περπατήσω γύρω από τη λίμνη. Πόση ομορφιά και ηρεμία!
- Ⓐ Να περπατήσω στις παραδοσιακές συνοικίες Ντολτσό και Απόζαρι και στα γραφικά σοκάκια. Τι αρχοντιά!
- Ⓐ Να επισκεφτώ τον νεολιθικό λιμναίο οικισμό στο Δισπηλιό.
- Ⓐ Να αγοράσω μήλα και φασόλια για τον χειμώνα.

Εικονογράφηση: Nicolas Crespo/Unsplash+.

School hopping!
Σχολικός τουρισμός
στη Δυτική Μακεδονία

38-39

ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΧΑΣΩ, ΟΤΑΝ ΒΡΕΘΩ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΖΑΝΗΣ:

- Ⓐ Να γνωρίσω τον κόσμο του κρόκου (σαφράν) και να τον μυρίσω από κοντά. Αν προλάβω τα ανθισμένα χωράφια, θα είναι όνειρο...
- Ⓐ Να κάνω μία στάση στη Βλάστη, για να γευθώ το ξακουστό μανούρι.
- Ⓐ Να επισκεφτώ το Λαογραφικό Μουσείο του Βελβεντού.
- Ⓐ Να γλυκαθώ οπωσδήποτε με παραδοσιακές τουλούμπες και ζεματιστούς κουραμπιέδες.
- Ⓐ Να επισκεφτώ και να περπατήσω στο καταπράσινο φαράγγι του Σκεπασμένου στο Βελβεντό και να θαυμάσω τους καταρράκτες.
- Ⓐ Να δοκιμάσω παλιό (πρόβειο) στη Σιάτιστα.
- Ⓐ Να επισκεφθώ τον Άγιο Μηνά στο Εμπόριο Εορδαίας, αυτήν την επιβλητική εκκλησία
- Ⓐ Να πιω καφέ στη Νεράιδα και να θαυμάσω από ψηλά τη λίμνη Πολυφύτου.

ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΧΑΣΩ, ΟΤΑΝ ΒΡΕΘΩ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΑΣ:

- Ⓐ Να αγοράσω φασόλια Πρεσπών. Μικρά ή μεγάλα; Τι να πάρω;
- Ⓐ Να εξερευνήσω και να περιηγηθώ στις Πρέσπες.
- Ⓐ Να κάνω παρατήρηση πουλιών (birdwatching) γύρω από τις λίμνες. Πρέπει να κάνω πολλή συχία!
- Ⓐ Να επισκεφτώ το Χιονοδρομικό Κέντρο Βίγλας-Πισοδερίου και να κάνω σκι.
- Ⓐ Να πάρω γλυκά του κουταλιού, ένα από κάθε γεύση. Ίσως και δύο...
- Ⓐ Να προμηθευτώ πιπεριές Φλωρίνης κατευθείαν από την πηγή.
- Ⓐ Να περπατήσω δίπλα στον ποταμό Σακουλέβα και να απολαύσω τη διαδρομή. Μα, υπάρχουν κι εδώ αρχοντικά; Πού γύρισε ο Αγγελόπουλος τις ταινίες του;

**School
hopping!**

Σχολικός
τουρισμός
στη Δυτική
Μακεδονία

ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

ΓΡΕΒΕΝΑ · ΚΑΣΤΟΡΙΑ · ΚΟΖΑΝΗ · ΦΛΩΡΙΝΑ

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Αντιπεριφέρεια Τουρισμού, Πολιτισμού & Περιβάλλοντος
Αντιπεριφέρεια Παιδείας & Αθλητισμού

**ΔΥΤΙΚΗ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ** | **WEST
MACEDONIA**